

KALMÁR

Eszteendő óta keresik, kutatják: ki volt, honnan jött, amerikai tudósok, a városok hová lett. A svéd lovagvárak képcsarnokait előzőlik az amerikai tudósok, a városok muzeumaiban, levéltáraiban hajszojják emlékezetének sár-gült lapjait, hogy nyomára jussanak. Mert hogy élt, létezett és dolgozott, az iránt nincs kétség. De mint mindig most is vitatják tőlünk; némelyek azt mondják, dán származású volt, mások bolgárnak, megint mások georgiáinak hiszik. Pedig ha csupán kevés fáradságot áldoznánk rá, egész bizonyosan ki lehetne kutatni, hogy magyar volt s, minden valószínűség szerint Szeged vidékéről származott...

**Egy újságciikk, --
cmi vele
összetűgg**

1938 februárban a következő szövegű, hirdetésszerű cikkek jelentek meg a nagy amerikai napilapokban és folyóiratokban:

**ÜNNEPELJE VELÜNK
PENNSYLVANIA ALA-
PÍTÁSÁNAK 500-IK
ÉVFORDULÓJÁT!**

1953

A "Kalmár Nyckel" hajó 300 éves tika

**Magyar ember fedezte
fel Pennsylvaniát?**

Az állami képviselőtestület felhatalmazása alapján a kormányzó proklamációt bocsátott ki, melynek értelmében 1938 április 8-ika tennvényes ünnep lesz egész Pennsylvániában, hogy hálaadással egyetemben ünnepeljük az "istenes civilizáció 300-ik esztendejét." E napot az "ősapák napjának" fogjuk nevezni s a három napos ünnep április 7, 8 és 9-én az egész államban nagy eseménynek számít.

Háromszáz évvel ezelőtt, — 1638 április 8-án Peter Minuit vezetésével egy csoport vihar-edzett férfi szállt partra a Kalmar Nyékel hajóról, amely a svédországi Gothenburg kikötőből négy hónappal az-

előtt indult el. Telepüket Uj-Svédországnak nevezték el. Ez a telep volt a pennsylvániai civilizáció alapja.

A városok és községek végig az egész államban ünnepeket, felvonulásokat, légi cirkuszokat, "ősapák napja" diszebédeket és vacsorákat rendeznek. Szívélyesen meghívják a magyar származású polgártársakat országunk minden más államából. — Philadelphiában három napos ünnep lesz, melynek tetőpontját április kilencedikében állapították meg, amikor pontban két órakor a szövetségi katonai és tengerészeti haderők parádéja indul. Az egész nemzetőrség Shannon táborokkal az élen kivonul.

Kalmár Miklósról van szó?

Egykoru iratok tanúsága szerint az ezerhatszázas esztendőekben Magyarországon rengeteg embert hívtak Kalmárnak, különösen a déli végeken. Élt egy Kalmár nevű várkapitány, akinek három fia közül egyik Győrbe került s oman külföldre gyalogolt. Tudni vélik, hogy ez a Miklós nevű ifju már gyermekkorában büvésze volt a számoknak. Sajnos, nem lehet nyomát követni utján, de majdnem biztos, hogy ez a Kalmár Miklós valóban németalföldi iskolák tanulója lett, mert egy Antwerpenben található egykoru kézirat szerint (Steenmuzeum) "messzi délről jött hoongarsch (magyar) csillag-tudós, teljes nevén Calmar Nicolas, megrajzolta a csillagos ég térképét, amiért mágusnak hitték és menekülnie kellett."

Semmi kétség, eddig azonos nyomokon halad a magyar várkapitány fiának és a térképész tudósnak a személye. Tudni kell, hogy ama kor, amelyről éppen szó van, a születésben levő felvilágosodás kora volt, amikor a hajózási

tudomány is kezdett már térképekkel, kezdetleges műszerekkel gazdagodni és a derék-szög szögeinek egymáshoz való viszonyából sok mindenfélét ókumlált ki, ami a hajózásnál ma is használatban van.

Már pedig ennek a tantételnek kétségtelenül az a bizonyos Calmar Nicolas volt az egyik főmestere s ha sikerrel járna a kutatás, ha valamilyen módon visszafelé tudnák a tudósok fordítani a szóbanforgó egyén utját, mondjuk éppen a szegedvidéki tanyákig: akkor nem kisebb valami derülne ki, mint az, hogy magyar ember tette át a szögek rendszerében rejlő számítási alapokat a tengerészeti haladásba. Ez pedig akkora dicsősége volt a magyar névnek, hogy meghajolna előtte az egész művelt világ.

Régi tengerészek névsora --

Peter Minuit és Johann Prinz, a két régi tengerészkapitány leszármazottai ma is élnek, de nem Svédországban, hanem Norvégiában. Ezek örömmel kapcsolódtak be az amerikaiak kutatásaiba és eddig kézzelfogható adatokat szolgáltatottak arra, hogy Peter Minuit, aki 1580-ban született, jóbarátságban volt egy Kal-

már nevű csillagással, aki általában gazdag ember volt és az uralkodó kegyében állott.

A jelek szerint Kalmárnak vára is volt s ebben a várban hatalmas tudományos tanintézetet tartott fenn. Számos szerzetes bevonásával rajzolta térképeit. Marmost itt megint találkoznak a fonalak: a magyarországi Kalmár-család Miklós nevű gyermekét is szerzetesnek nevelték, ezzel szemben svéd földön a szerzetesek tudományos munkát jódarabig nem fejthettek ki egynemely tiltó rendelkezés miatt. Hogy Kalmár mégis velük dolgozhatott: olyan kiváltság, ami akkor egész különös számba ment.

Peter Minuit az adatok szerint az amerikai partokra való lépésének esztendejében meghalt, ezzel szemben Johann Prinz, egy dúsgazdag tengerészház feje, 1663-ban hagyta itt az árnyékvilágot s az övé volt a Kalmar Nyckel nevű hajó is, amellyel annakidején az óceáni utra indult. Megvan a hajón élő tengerészek névsora, melyen első helyen szerepel Kalmár és csak azután Minuit, a kapitány. Ebből látszik, hogy a hajósnép teljesen Kalmárra bízta magát, hiszen ennek a tudásától függött az út sorsa. S hogy Kalmár jól végezte a dolgát: bizonyítja az a körülmény, hogy a hajó négyhónapos vergődés után, állandóan széllel szemben, el tudott vitorlázni az amerikai partokig, amelyek akkortájt elérhetetleneknek látszottak.

Rettentő utazás . . .

Amerikai térképészek és régészek kiderítették, hogy a Kalmar Nyckel nevű három-árbocos vitorlást egész különleges módon építette valami titkos tervező. Árbocainak elrendezése, a hajótest belső elosztása fölöttebb különbözött az akkor divatban volt vitorlásokétól. A hajó orrán a szokott ijesztő fasárkányképek helyett egy madár faragott alakja büszkélkedett s ez

a famadár állítólag ma is meg van Philadelphiában.

Meg kelléne nézni: hátha a magyar ősiség turulmadarat aorazolja?

Annyi bizonyos, hogy a hajót a viharok felhajtottak majdnem az északi sarkkörig, el kellett haladnia Izland mellett és kétségtelenül nem messze a grönlandi partoktól tartott egyre nyugatra és mikor elérte a tulso partokat, azok hosszában jött lefelé, melegebb égtájakra. Így jutott el az április hónapjában kedvező éghajlatu mai Pennsylvania partjaira, biztosan megsérült s ezér kötött ki ott, ahol már hellyel-közzel fehér emberek is vándorolhattak és vadászhattak teljesen a maguk erejére hagyatva.

Irtózatos lehetett ez az ut a folyton nyugatról jövő szelekkel való ádáz harcban. A svéd tengerészek akkor még nem birkózhattak meg ilyen nehézségekkel; hatalmas koponya és igen alapos tudás kellett ahhoz, hogy a Kalmar Nyckel kiszámított körülmények között átkelhessen az óceánon.

Minden jel arra mutat, hogy valóban a déli végeken élő várkapitány-fia verődött el messze északra.

Ha Kalmár, a tengerészcsillagász valóban a magyar televényből való volt: nemzeti értékeink oly alakkal gazdagodnának aminőhöz foghatót minden évszázad csak egyet termel. Sajnos, azt sem tudják pontosan, hogy ez az ember hol halt meg, csak feltevés, hogy Philadelphia egy rég eltűnt temetőjében hantolták el.

